

RESSENYA A LLUÍS GIMENO BETÍ *EL CATECISME DE MOSSÈN FRANCESC SELMA (1712). EDICIÓ I ESTUDI LINGÜÍSTIC*. CASTELLÓ - BARCELONA, FUNDACIÓ GERMÀ COLÓN DOMÈNECH / PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT, 2015, 144 pp. ISBN: 978-84-9883-764-3

REVIEW TO LLUÍS GIMENO BETÍ *EL CATECISME DE MOSSÈN FRANCESC SELMA (1712). EDICIÓ I ESTUDI LINGÜÍSTIC*. CASTELLÓ - BARCELONA, FUNDACIÓ GERMÀ COLÓN DOMÈNECH / PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT, 2015, 144 pp. ISBN: 978-84-9883-764-3

JOAN V. FUERTES ZAPATA
juanvif@hotmail.com

Universitat d'Alacant

El treball publicat per Lluís Gimeno Betí a través de la prestigiosa Fundació Germà Colón Domènech, de Castelló, i amb la col·laboració de les no menys prestigioses Publicacions de l'Abadia de Montserrat, s'emmarca dins el creixent interès que en els àmbits de la filologia catalana cada vegada més es desperta per autors i obres dels segles moderns. Si fa unes dècades ningú se'ls mirava amb voluntat d'estudi i molts passaven de puntelles, ara es podria dir que es viu un bon moment per a l'edició i l'estudi d'obres, personatges i contextos culturals on el català era viu o, si més no, la nostra llengua i la nostra història eren un punt d'interès important.

De mossén Francesc Selma, poc o res no es sabia fins ara. Nascut a Catí (l'Alt Maestrat), el 1687, va morir en aquella mateixa localitat valenciana el 1771. Va cursar estudis eclesiàstics a València, on segurament es va doctorar, atès que en alguns documents exhibeix aquest títol. Beneficiat i vicari de Catí, primer, el 1718 va prendre la possessió de la rectoria del mateix lloc. D'això –i de més aspectes de la seua trajectòria dins l'església– ens assabenta Lluís Gimeno, al pròleg del seu llibre, on ens situa l'autor com un capellà més, d'aquell temps seu, però, encara, amb una clara voluntat d'escriure història, matèria sobre la qual va arribar a fer estampar, almenys, tres volums: *Historia del santuario de Nuestra Señora de la Misericordia y de la Fuente de la Vella, sito en el término de la villa real de Catí, del obispado de Tortosa...* (València, 1759), *Historia verídica del Santísimo Misterio de Aguaviva. Instituciones de algunas santas cofradías y congregaciones de eclesiásticos y seculares en veneración del eucarístico sacramento* (València, 1762), del qual Gimeno afirma que «no sabem si en queda cap» (p. 12), però que es troba en diferents biblioteques –com ara, a València, al Reial Col·legi de les Escoles Pies i a la Biblioteca de l'Ateneu Mercantil, a més d'altres exemplars a Catalunya, Aragó i La Rioja–, i un *Devocionario Eucarístico que expresa los públicos y devotos cultos que en muchas iglesias de la ciudad y reyno de Valencia se tributan a Jesús Sacramentado* (València, 1766). Per altra banda, Gimeno recull fins a set obres més de Selma, que quedaren manuscrites i que han corregut diferents sorts: des dels actualment perduts a aquells que es conserven en còpia a l'Ajuntament d'Albocàsser i algun altre que l'autor del llibre que comentem suposa ubicat a la Universitat de València. Tots ells, de temàtica religiosa, i en castellà, tret del que porta per títol *Preguntas de Doctrina Cristiana que yo, el doctor Francisco Celma, rector de Catí, he acostumat a fer a mos feligresos desde el any 1712*, que actualment es conserva només en còpia incompleta, a l'Ajuntament d'Albocàsser, i que constitueix l'obra que s'edita i s'estudia al treball de Gimeno.

El *Catecisme* de mossén Selma, tot seguit és estudiat en tots els aspectes que demana una edició filològica reeixida com aquesta. Així, a més de fer-se una aproximació a les fonts que va usar Selma (pp. 13-21), l'edició del text (pp. 21-42) s'acompanya d'un pormenoritzat estudi lingüístic: les grafies i la fonètica (pp. 43-46), el vocalisme (p. 47), la morfologia (pp. 49-52), els numerals (p. 53), l'article (pp. 55-56), els pronoms personals (pp. 57-58), els demostratius (p. 59), els la morfologia dels possessius (p. 61), la morfologia dels interrogatius i dels relatius variables (p. 53), la morfologia dels quantitatius (p. 55), la morfologia dels partitius, els col·lectius i els multiplicatius (p. 57), la morfologia dels indefinits (pp. 59-60), el verb (pp. 71-73), els adverbis (pp. 75-76), les preposicions (p. 77), i el lèxic (pp. 79-92). També s'hi inclou un capítol destinat a la marcació registrològica (pp. 93-129) i un apartat final de bibliografia (pp. 131-137). Sense cap dubte, els capítols destinats al lèxic i a la marcació de registres són, amb diferència, els més interessants, gràcies al treball minuciós de Gimeno.

El treball, hereu en bona mesura de tres treballs anteriors del mateix Gimeno, publicats al *Butlletí de la Societat Castellonense de Cultura* (2010-2011), resulta, així, un bon model per a fer un treball d'estudi lingüístic i edició d'un text que, tot i ser clarament menor, presenta, com es pot deduir del treball efectuat per Gimeno, un evident interès de cara a conèixer quin era l'estat de la llengua a

començaments del XVIII en una comarca com el Maestrat, que pertanyia, pel que fa a l'administració eclesiàstica, a la diòcesi de Tortosa, però que s'inclouïa en la demarcació de l'antic Regne de València, on s'aplicava el Decret de Nova Planta des del 1707.

Comptat i debatut, el present llibre és una mostra important del manteniment i l'ús de la llengua a principis del segle XVIII a la zona del tortosí meridional –és a dir, a la zona més septentrional valenciana–, que presenta la particularitat de trobar-se a cavall del món principatí i del món valencià i que compta amb encara poques mostres –però segur que n'hi ha i, entre altres, el recent treball de Vicent J. Escartí, sobre el morellà Gassulla d'Ursino (2015), n'és un exemple– de l'ús de la llengua en aquells anys crucials, per al que anava ser el futur del català.

La recuperació i l'edició de textos de tota mena, en català, del període modern, ens farà conèixer millor quina va ser la realitat lingüística dels catalanoparlants de tot arreu del país i, encara, segurament ens permetrà veure que les lleis que dimanaven del poder madrileny i borbònic, tot i que es feien efectives a l'administració, arribaven ben poc -o menys del que podríem suposar- al poble. Per fortuna.